

Grupas konta likumiskie aspekti (2) (3/31/19)

Iepriekšējās ūzīnās publicētā raksta nobeigums.

Grupas konta (*cash pool*) riski dalībnieka maksātnespējas gadījumā

Maksātnespējas procesa kārtību regulē Maksātnespējas likums, kurā iekļautas tiesības maksātnespējas administratoram veikt darbības, lai apmierinātu maksātnespējīgās sabiedrības kreditorus, tostarp apstrīdēt vienošanās, kas noslēgtas pēdējo trīs gadu laikā un radījušas maksātnespējīgajai sabiedrībai zaudējumus. Tātad vienošanās par grupas kontu var radīt pamatu maksātnespējas administratoram piedzīt zaudējumus no citiem tā dalībniekiem, ja dalība tajā radījusi maksātnespējīgajai sabiedrībai zaudējumus.

Tāpēc nav pieļaujams grupas kontu ļaunprātīgi izmantot, lai izsaimniekotu kādas sabiedrības līdzekļus. Darījumiem grupas kontā jābūt uzskaitītiem un dokumentētiem, lai pierādītu to saimniecisko nepieciešamību.

Starptautisks grupkoks

ES piederīgas personas var brīvi pārvietot līdzekļus dalībvalstu starpā, un vienotais tirgus aizliedz dalībvalstīm noteikt šīs brīvības ierobežojumus. Šāds labvēlīgs rezīms nepieļauj iespēju sabiedrībām saskarties ar šķēršļiem, izveidojot un uzturot arī tādu grupkontu, kurā piedalās vairāku dalībvalstu sabiedrības. Neziņu varētu radīt plašāka starptautiska grupkonta izveide. Sankcijas un ārpus ES esošu valstu ekonomiskā politika var noteikt dažādus starptautiskās tirdzniecības un arī starptautisku finanšu darījumu ierobežojumus, kas var ietvert grupas kontus, piemēram, valūtas maiņas ierobežojumi, kas nepieļautu valūtas konvertāciju. Šo iemeslu dēļ pirms grupkonta izveides jāiepazīstas ar valūtas aprites ierobežojumiem grupkonta dalībnieku reģistrācijas valstīs.

Praksē atsevišķos gadījumos aktuāls ir arī jautājums par tiesas spriedumu starptautisko atzīšanu, ja rodas nepieciešamība vērsties pret grupas kontu pārvaldošo kredītiestādi strīdā par grupas kontu, kas pakļauts ārpus ES esošas valsts normatīvajiem aktiem. Īpaši problemātiska ir situācija, kad kredītiestāde kļūst juridiski nesasniedzama, jo valsts, kurā tā reģistrēta, neatzīst citu valstu tiesas spriedumus, kas tai noteikušas negatīvas sankcijas. Lai novērstu šādus riskus, nepieciešams iepazīties ar starptautiskajiem līgumiem, kas regulē tiesas spriedumu starptautisko atzīšanu un piemērojami valstīs, kurās reģistrētas kredītiestādes, kas uztur grupkontā ietilpstos darījumu kontus.

Secinājumi

1. Latvijas normatīvie akti pieļauj grupkonta izveidi, taču sabiedrību iekšējie dokumenti, piemēram, statūti, var noteikt procedūras, kas jāievēro, noslēdzot vienošanos par dalību grupas kontā vai tā izveidi;
2. Grupkonta izveidei un pārvaldīšanai nav nepieciešamas valsts iestāžu atļaujas, taču tā pārvaldītājam būs nepieciešama kredītiestādes licence, ja grupas koks būs publisks, un brokeru licence, ja grupkonta pārvaldītājs dalībnieku ieguldītos līdzekļus ieguldīs finanšu instrumentos;
3. Grupkonta dalībnieku maksātnespējas gadījumā maksātnespējas administrators var celt prasību par grupkonta vienošanās spēkā neesību un zaudējumu piedziņu, ja dalība grupas kontā maksātnespējīgajai sabiedrībai radījusi zaudējumus;
4. Iespējams veidot arī starptautisku grupkontu. Sabiedrības nesaskarsies ar ierobežojumiem ES

ietvaros, taču grupas korts, kuros iesaistītas sabiedrības, kas piederīgas valstīm ārpus ES, var saskarties ar dažādiem ierobežojumiem, tostarp grūtībām vērsties pret grupkonta dalībniekiem.